

Vincze Beatrix– Kempf Katalin

AZ ELTE PPK MÚZEUMPEDAGÓGIAI SZAKIRÁNYÚ KÉPZÉSÉNEK TAPASZTALATAI A KIHÍVÁSOK TÜKRÉBEN

Absztrakt

A tanulmány célja, hogy bemutassa a múzeumpedagógia képzés jelen gyakorlatát az ELTE PPK múzeumpedagógiai szaktanácsadó képzés tapasztalatainak tükrében. A 21. századi kihívások napról napra alakítják a múzeumokkal és a múzeumpedagógiai képzéssel szembeni elvárásokat. A pandémia (2020–2021) eddigi története rávilágított arra, hogy a digitális/virtuális múzeum és az online múzeumi tartalmak új pedagógiai módszerek sorát várják el. Fontosabb kérdéseink voltak: 1. A megújuló képzési kínálat mennyire képes megfelelni a 21. századi kihívásoknak? 2. Milyen új problémákkal szembesítette a pandémia a digitalizáció útjára lépett múzeumi kultúrát? 3. Hogyan gondolkodnak a képzésben résztvevő múzeumpedagógusok a képzésről, feladatukról, a múzeumpedagógiáról? 4. Milyen stratégiai célok segítik a múzeumpedagógia jövőjét? A válaszokban támaszkodtunk a képzési program dokumentumaira, a hallgatói visszajelzésekre, a hazai és a nemzetközi szervezetek állásfoglalásaira (ICOM, UNESCO, MOKK). A múzeumok jövőjében meghatározó az online és offline kulturális közvetítés, a szórakozva tanulás, az iskola partneri szerepe – a tudatos múzeumlátogató közönség formálásában.

Kulcsszavak: múzeumpedagógia; non-formális nevelés; 21. századi kihívások

A képzés jellemzői

A múzeumpedagógia gyökerei visszanyúlnak az első múzeumok megalapításáig. A múzeumpedagógia akkor született meg, amikor a közönség előtt megnyíltak a gyűjtemények, amelyek bemutatásán szakavatott személyek segítettek. Már a felvilágosodás gondolkodói hangsúlyozták, hogy a múzeum egy tanítóhely. A múzeumpedagógia korai szakasza az Egyesült Államokban jelent meg az 1870-es évek végén, amelynek előzményei megtalálhatóak Európában (Párizsban a Louvre, Berlinben a Kaiser Friedrich Múzeum, vagy Londonban a The National Gallery és a Victoria and Albert Museum). A pedagógiai alapokra helyezett múzeumpedagógia a reformpedagógiai kiváló alakjaihoz köthető, a német Alfréd Lichtwarkhoz (1852–1914), és az amerikai John Deweyhoz (1859–1952), akik a múzeumi tanulás fontosságára az elsők között hívták fel a figyelmet (Koltai, 2012). A 20. századi pedagógia érdeklődése az 1960-as és 70-es években fordult a múzeumok felé. A múzeumpedagógia magában foglalja a múzeumpedagógia gyakorlatát (tárlatvezetések, foglalkozások, múzeumi órák, keretprogramok), a kiállítás módszertant (műtárgyak csoportosításának módjait) és a múzeumpedagógiai kutatást (látogatókutatások, recepciókutatások, közvetítői módszerek tesztelése). A szűkebben értelmezett múzeumpedagógia nem helyettesíti az iskolát, ám a diákok képesek az iskolában tanultakat a múzeumi ta-

pszotalatok alapján elmélyíteni, és fordítva. A múzeumpedagógia egyik legfontosabb feladata, a különböző korosztályú gyermekeket támogatni abban, hogy múzeumlátogató, a művészeteket értő és befogadó felnőttekké váljanak (Magyar, 1998).

A kulturális diverzitás ma arra ösztökéli a múzeumokat, hogy a hagyományos szerepüket kiegészítsék a szociális harmónia kialakításával is, továbbá fokozzák a műalkotásokon keresztül a látogatók szociális érzékenységét (reflektálva a multikulturális társadalomból fakadó kihívásokra – gender kérdés, migráció, kulturális különbségek, ökológiai változásokra) (ICOM General Conference, 2010). A hagyományok jövőbeli szerepét abban látják, hogy azok egyre inkább képesek rávilágítani a múzeumok változó szerepére a mai társadalomban. Az egykor statikus intézmények újra feltalálják magukat, folyamatosan és gyorsuló ütemben válnak interaktívabbakká, közönség-orientált kulturális központokként működnek (ICOM, 2015).

Magyarországon a múzeumpedagógia fejlődése az 1970-es években indult meg, de hazánkban is jelentős szerep jutott a reformpedagógiai elődöknek. Többek között Nagy László, Domonkos Lászlóné, Lesznai Anna, Karácsony Sándor is hangsúlyozták a múzeum és pedagógia/az iskola kapcsolatát. A múzeumok is felismerték a bennük rejlő lehetőségeket, és szorgalmazták az iskolai csoportok látogatásának a növelését, tudatosították a múzeumnak az erkölcsi és esztétikai nevelésben játszott szerepét. A Kádár-korszak támogatta a különböző kiadványokat, módszertani írásokat, amelyek a múzeumpedagógia elméletét és gyakorlatát is megfogalmazták.

Az 1997. évi CXL. közművelődési törvény, a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről jelentősen felgyorsította a hazai múzeumpedagógia fejlődését, arra ösztönözte a múzeumokat, hogy az eddiginél népszerűbb programokat és színvonalasabb oktatási tevékenységet fejtsenek ki (Sinkó, 2015). A törvény a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség védelmében az ember alapvető jogaként értelmezi a társadalomban az értékekhez való hozzáférést és információk szabadon, bárki számára hozzáférhetővé tételét. A törvény az információs társadalom és a demokratikus jogállam működésének alapfeltételének tekinti a könyvtári rendszer működését, amelyen keresztül az információk szabadon, bárki számára hozzáférhetőek. Emellett a törvény részletesen kifejti a muzeális intézmények és múzeumok jogállását, működési feltételét és feladatkörét. A helyi önkormányzatok közművelődéssel kapcsolatos feladatai jelentősen bővültek, amelynek kereteit és feltételeit pontosan definiálták. A múzeumok kiemelt fontosságú célközönségei lettek a gyerekek és a diákcsoportok. A tanulmányi kirándulások rendszeres programja lett a múzeumlátogatás, amely a gyerekek ismeretszerzését jelentősen kiegészíti.

A rendszerváltás bár kezdetben pénzügyi források hiányában nem kedvezett a múzeumoknak, mégis megindította a múzeumpedagógiai képzések sorát – kezdetben az Iparművészeti Egyetemen (ma MOME), és az ELTE TFK Neveléstudományi Tanszékéhez kötődően (Sinkó, 2015). A jelenlegi képzés az ELTE PPK felsőfokú múzeumpedagógiai szaktanácsadó szakirányú képzése, több mint húsz éves múltra tekint vissza, a Pedagógiai és Pszichológia Kar¹ képzési kínálatában alakulása óta jelen van. A négy szemesztert felölelő

¹ Az ELTE PPK 2003-ban alakult meg több intézmény összevonásával.

program célja olyan múzeumi szakemberek képzése, akik képesek aktívan közreműködni a magyar kulturális örökség közkinccsá tételében, a különböző korosztályú gyermek és felnőtt múzeumlátogatók érdeklődésének felkeltésében, és befogadóvá tenni őket a különböző értékek iránt. A képzés során a hallgatók a szakmai gyakorlatokon eljutnak Budapest legjelentősebb muzeális intézményeibe, ahol a legkiválóbb múzeumi szakemberek avatják be őket a gyűjtemények történetébe, a muzeológia aktuális trendjeibe, a múzeumpedagógia jó gyakorlataiba.

A 2017-ben megújított képzési kínálat magába foglalja a múzeumi szakmai gyakorlatokat, bevezetést kínál a muzeológiába, a múzeumpedagógiába, pedagógia és pszichológiai ismeretekbe. A tantárgyak között szerepel média, menedzsment és marketing, kommunikáció, projektpedagógia és élményalapú múzeumpedagógiai módszerek. Az új hálóterv és tematikák kidolgozásával egyrészt feszelesebb menetrendet (kevesebb kontaktórát) terveztünk, hogy ezzel kari szintén segítsük a képzés gazdaságosabbá tételét, másrészt törekedtünk az új tudományos szempontok integrálására, a megváltozott társadalmi elvárások érvényesítésére. Fontosnak tartjuk, hogy a régi rendszer vázát képező tematikus gyakorlatok rendjét (réggi partnerekkel való együttműködést) megőrizzük. Új elemként került be a programba a kutatómódszertan (szakirodalom feldolgozása, szakdolgozatírás támogatása, tudományos/népszerűsítő cikkek írása). Teret kapott a pedagógiai módszereket erősítő projektpedagógia, élménypedagógia, reform- és alternatív pedagógiák, drámapedagógia, valamint a pszichológia (ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, n.d.).

A képzés új részeként sikerült bevezetni az iskolai és/vagy múzeumi környezetben megvalósuló zárófoglalkozást, és tartós kapcsolatot kiépíteni egy olyan általános iskolával, amelyben az alapfokú művészeti oktatás folyik. Az iskola lehetőséget biztosít a művészeti és a közismereti tanórákon történő hospitálásokra, és iskolai múzeumi foglalkozások megtartására. Előzetes óralátogatások és a szaktanárral történő egyeztetés után kisebb csoportban készülnek fel a hallgatók egy olyan múzeumpedagógiai foglalkozás megtartására, amely illeszkedik a tanulók életkori sajátosságaihoz, a tantárgyhoz és NAT követelményeihez. A képzés új tartalmi egységeként bevezettük a 30 órás egyéni szakmai gyakorlatot, – mentorral és választható helyszínnel – melyet egy értékelési portfólió teljesítéséhez kötődik. A megújult programban (eddig) két alkalommal is sikerült valódi kiállításba is bevonni hallgatókat. Az ELTE PPK Történeti, Elméleti és Összehasonlító Pedagógiai Kutatócsoport projektjei lehetőséget adtak arra, hogy doktoranduszaink és múzeumpedagógia szakos hallgatóink aktívan részt vehettek 2018-ban a Múcsarnok inkubátor programjához kötődő Projekt-kiállítás (Múcsarnok, n.d.-a) szervezésében és pedagógiai foglalkozásainak lebonyolításában. Az egyedi kezdeményezés a kortárs művészet iránt kívánta felhívni a diákok figyelmét. A 2018–2019-ben szintén a Múcsarnokban megrendezett *Rejtett történetek – életreform mozgalmak és művészetek* című kiállítás (Múcsarnok, n.d.-b) komoly szakmai kihívás volt, hiszen itt a kiállítás teljes szervezése volt a tét.

A képzés jellegét tekintve törekszik az elmélet és gyakorlat közötti egyensúly megteremtésére, kellően gyakorlatorientált, amit elsősorban a gyakorlóléhelyek kiváló szakemberei biztosítanak. A képzést komplex záróvizsga és szakdolgozat zárja.

Kihívások

A 21. század kihívásai alapvetően meghatározzák az új képzési struktúra kialakítását, és azt gondoltuk, hogy a hazai és a nemzetközi jó gyakorlatok tanulmányozásával proaktívan jártunk el. Meghatározó kihívásnak tekintettük az élethosszig tartó tanulás elvét. A múzeum fontos helyszíne a non-formális és az informális tanulásnak, mivel változatos szintereken - családban, közösségi szinten, online formában is történik, ezért jelentősen hozzájárul az információszerzéshez és a képességfejlesztéshez (Coombs, 1969). Eilean Hooper-Greenhill meghatározásában a múzeumi tanulás elsősorban abban különbözik az iskolai formális oktatástól, hogy „kiszámíthatatlanabb, nagyobb az egyéni irányítás szerepe, potenciálisan lezáratlanabb, „nyílt végű” tanulási folyamatot eredményez, összetettebb, változatosabb válaszreakciókat inspirál” (Hooper-Greenhill, 2007, pp. 4–5).

A formális és a nem-formális keretek között zajló tanulás egyaránt célzott, míg az informális módon szerzett tudás nem feltétlenül tudatos, ezért közvetett, vagy csak másodlagos jellegű tanulásról van szó. Ennek alapján a különböző iskolán kívüli színterek mint pl.: parkban, állatkertben, múzeumban, gyárban, kalandparkban, laboratóriumban történő tanulás az informális kategóriába is sorolható (Fűz, 2018). Az iskolán kívüli tanulás (non-formális) különösen hatékony lehet azon tanulók körében, akik tantermi körülmények között kevésbé motiváltak, tanulási nehézségekkel küzdenek, lemaradók vagy rosszul teljesítők. A tantermen kívüli színterek biztosíthatnak olyan motivációt, amelyek megadják az „aha-élmény” és az azonnali sikerek átélését (Fűz, 2018).

A tapasztalati tanulás sajátossága, hogy megélt élményként jutunk új tudás, képesség vagy attitűd birtokába. A megnövekedett szabadidő révén, a virtuális megoldással a tér és időkorlátok elhárulásával jelentősebb tömegek fordulnak szórakoztató kulturális programok felé (múzeumok éjszakája, majálisa, kutatók éjszakája). Az edutainment egyik meghatározó elemévé vált a kulturális értékek közvetítésének (Koltai, 2007).

A 21. század technológiai fejlődése, a társadalmi és gazdasági változások hatására megszülető új kihívások és elvárások a múzeum, mint intézmény fogalmának az újra értelmezését kívánják meg. A globális trendek között meghatározza napjainkat a digitális forradalom, amely a múzeumoknak is új lehetőségeket kínál. A muzeális intézményeknek új módon kell viszonyulni a kiállításához, a kommunikációhoz és a kutatáshoz (Fleming, 2019). A változásokra reflektálva a múzeumpedagógiának mint interdiszciplináris határtudománynak feladata, hogy elérhetővé tegye a múzeumot a közönség számára, azaz változatos eszközökkel online tartalmakat is közvetítsen, demokratizálja az intézmény kínálta kulturális és szórakozási lehetőségeket. Az internet mint közvetítő médium segít a közönség érdeklődésének kielégítésben és a kulturális korlátok leküzdésében (Binkowski, 2009).

A múzeumpedagógia illeszkedik a konstruktivista tanulásfelfogáshoz, változatos, a látogatói igények differenciált kielégítésére törekszik. A 'jelenléti' múzeumi aktivitások mellett megjelent az E-múzeum/online/virtuális múzeum, amelynek előnye, hogy rugalmasan alkalmazkodik az életkorhoz, az életvitelhez, saját időbeosztáshoz. A digitális múzeum kifejezés elődjét először Kirschenbaum használta 2010-ben, ő a digitális bölcsészet (digital humanities) kifejezést vezette be (Kirschenbaum, 2010). Korábban B. Davis (1994) a digitális technológiával ellátott látogató-központú múzeumról beszélt. Tágabb

értelemben a múzeumok Webes megjelenése is hozzákapcsolódott a fogalomhoz. Magyarországon 2010-ben jelent meg először a szakmában a digitális múzeum kifejezés: a gyűjtemény digitalizálását és egységes múzeumi elektronikus szolgáltató környezet kialakítását, ill. „fizikailag megépített kiállítások informatikai támogatását jelölve”. (Ruttkay, 2018) Jelenleg is ingadozik a szóhasználat abban, hogy digitális vagy virtuális múzeum (a nemzetközi gyakorlat inkább a virtuális/online mellett teszi le a voksát). Mit is takar a kifejezés? a) egy csak virtuálisan, az interneten létező múzeum; b) egy valódi múzeum vagy egy-egy kiállítás online lenyomata; c) egy létező múzeumok tematikus vagy földrajzi/történeti csoportjának interneten megvalósított meta-intézménye; d) egy olyan kiállítás, amelyben nincsenek jelen műtárgyak fizikai valójukban, csak digitális másolat vagy rekonstrukció formájában; e) olyan műtárgyak mozgatása nélkül utaztatható, fizikai helyhez kötött kiállítás, amelyet VR-szemüveggel lehet felidézni; f) olyan időszak kiállítás vagy egy témának szentelt múzeum a virtuális térben, melynek tárgyai a világon szétszórva találhatóak meg több intézményben (Ruttkay, 2017, 2018).

A virtuális múzeum működését megkönnyíti, hogy nincsenek térbeli és időbeli korlátai, költséghatékony, motiváció és érdeklődés alapján választható a téma, és teret ad az egyéni tanulási utaknak és szórakozási igényeknek. Az online téren lehetőség van új tanulási formák kipróbálására, a változatos módszerek élményszerűvé, élvezetessé teszik a tanulást (Komenczi, 2013). Az online múzeum és a hozzákötődő múzeumpedagógia értelmezhető úgy, mint a reformpedagógia 21. századi sajátos formája. A virtuális világban a reformpedagógia meghatározó elemei tovább élnek, és olyan sajátos tanulási környezetet biztosítanak, amelyben megvalósítható egyfajta „digitális reformpedagógia”, melynek elmei:

- a) résztvevő-központúság (középpontjában a résztvevő tanuló áll és például nem a folyamatot irányító pedagógus);
- b) a felfedezés és motiváció (a tanulók számára a virtuális környezet kihívásokkal telített; folyamatosan változó);
- c) tevékenységorientált tanulás (a tapasztalatszerzés tevékenységekből indul ki);
- d) folyamatos tapasztalatokra építő aktivitások (a tanulás ismétlődő tevékenységekre épül, ahol a próbálkozás és a hibázás is a folyamat természetes része);
- e) együttműködésre motiváló interakciók (a virtuális tér természeténél fogva engedi és támogatja a résztvevők együttműködését, a célok közös elérését és menet közben történő egymástól tanulást). (Kapp & O’Driscoll, 2010, pp. 71–78).

Magyarországon az 1997-es törvény előírta, hogy a muzeális intézményeknek digitálizálási stratégiával kell rendelkezniük, mely a múzeumi tartalmak digitalizálását, és e digitalizált tartalmak hozzáférhetővé tételét jelenti (1997. évi CXL. törvény). A 2017-ben elfogadott Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia célja, hogy biztosított legyen a nemzeti kulturális kincseink, a közgyűjteményi tartalmak minél szélesebb körű, akadálytalan hozzáférése a kultúrafogyasztók számára (Digitális Jólét Program, n.d.). A múzeum fogalmának kiterjesztése szükségessé tette a múzeumlátogatás újra értelmezését és kutatását. Ennek megfelelően egyre nagyobb szerepet kapnak a múzeumok kommunikációjában az intézmények honlapjai, folyamatosan nő az intézmények jelenléte a különböző közösségi média felületeken (Fantoni et al., 2012).

A Covid-19 vírus okozta világméretű pandémia (2020–2021) rákényszerítette a muzeális intézményeket és képző intézményeket, hogy a már korábban is elkezdett digitalizációs folyamatokat megerősítsék. A múzeumoknak gyorsan és hatékonyan kellett reagálni az új körülményekre, hogy elérhetőek és láthatók maradjanak a szolgáltatásaik. Új és nem várt kihívás érte világszerte a múzeumokat, amelyeknek közel kétharmada a járvány ideje alatt hosszabb vagy rövidebb ideig bezárásra is kényszerült (ICOM, 2021).

Hogyan tovább? – több nemzetközi szervezet is iránymutatást adott, köztük az ICOM, a NEMO, az Europeana és az UNESCO. A hazai szervezetek közül segítette tájékozódást a Pulszky Társaság, valamint a Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (MOKK).

A 2021 tavaszán készült UNESCO jelentés többek között felhívta a figyelmet a múzeumok megváltozott körülmények közötti speciális nevelési feladatára. A járvány rávilágított a kultúra vitális jelentőségére és hangsúlyozta azt, hogy az ellenálló képesség létfontosságú forrása lehet. Az UNESCO közös referenciakeret biztosításával ösztönözte az államokat, hogy sürgős intézkedéseket hozzanak, olyan megfelelő stratégiák kidolgozásával, amelyek lehetővé teszik az intézmények számára, hogy eligazodjanak a válság okozta átalakulásokban, segítsék a túlélést, és kiegyensúlyozottabb hozzáállást biztosítsanak a múzeumi gyűjteményekhez. Vélhetően a múzeumok a közeljövőben újabb lendülettel sokszínűbbé és befogadóbbá teszik a kínálatukat, és növelik szerepüket az oktatás, a kommunikáció, a kutatás és az örökség megőrzésének területén. A múzeumok a társadalmi szerepvállalásában a korábbi irányvonalaknak megfelelően a társadalmi igazságosság, az egyenlő jogok, a demokratizálás és a fenntarthatóság szolgálatában állnak (ICOM, 2015).

A fentiek alapján meg kell állapítanunk, hogy minden képzésnek (köztük a múzeumpedagógiai szaktanácsadói képzésnek is) számolnia kell az IKT megnövekedett szerepével, valamint a folyamatos online jelenléttel is. Így a képzési struktúrába be kell építeni az IKT-tanulása mellett az online foglalkozások és más interaktivitások (tárlatvezetések, vetélkedők, projektek, művészeti performance-k tervezését és kommunikálását).

Hallgatói összetétel, rekrutáció, képzési kínálat

A képzés alapvetően nem ad pedagógiai végzettséget, hallgatóink korábbi felsőoktatási rendszerben szerzett pedagógus, bölcsész, természettudományos szakképzettség (főiskolai/BA/BSC vagy egyetemi diploma) birtokában jelentkezhetnek. Főként olyan óvodapedagógusoknak, tanítóknak, tanároknak ajánljuk a képzés elvégzését, akik szeretnék ismereteiket múzeumpedagógiával kiegészíteni, vagy akik bölcsészettudományi vagy természettudományi szakképzettségükkel kedvet éreznek arra, hogy ismereteiket a múzeumok világában hasznosítsák. Szívesen látjuk akár végzős tanárképzős hallgatóinkat, akik kíváncsiak a 21. századi múzeumok megújuló gyakorlatára és iskolájukba szeretnének bevinni jól bevált alternatív pedagógiai gyakorlatokat, továbbá elkötelezettnek érzik magukat arra, hogy beépítsék a pedagógiai munkájukba a múzeumi gyűjteményeket, mint az ismeretek sajátos tárházát. Várjuk azokat, akik nyitottak az új módszerekre, projektekre, élmény-, - dráma-, és művészetpedagógiára, esetleg kedvet éreznek a zoopedagógia vagy a cirkuszpedagógia iránt. Célunk, hogy hallgatóink képesek legyenek kilépni a hagyományos oktatás keretei közül, és nyitottak legyenek a különböző muzeális intézmények és a

szabadtéri kiállítóterek kínálta interaktív tevékenységekre. Képzési programunkkal a fővárosi és vidéki múzeumok, galériák, szabadtéri kiállítóhelyek, állatkertek számára szeretnénk olyan munkatársakat képezni, akik képesek megfelelni a 21. századi kihívásoknak.

A képzési program megújításakor szembe kellett nézni több realitással, köztük a csökkenő létszámmal és az év közbeni viszonylag nagy lemorzsolódással. A résztvevők között meghatározó a nők arányának/számának túlsúlya (kismamák, gyesen lévők). Meglepő, hogy minden évben többen jönnek viszonylag távoli vidéki városból is. Három szakmai csoport különíthető el: a) A növekvő számban vannak jelen az óvodapedagógusok, tanítók, általános és középiskolai tanárok. b) Minden évfolyamban fontos szerepe van a szakmából érkezőknek, a múzeumi, levéltári dolgozóknak, a korábbi múzeumban dolgozók pályára történő visszatérésének. c) Minden évfolyamban van néhány más diszciplináris területről érkező, tudományos munkával foglalkozó hallgató (már folyamatban lévő képzésben vagy tervezett PhD doktoranduszok).

Mint minden képzés, a múzeumpedagógiai szakirányú képzések erősen kitéttek a piaci, a demográfiai és az oktatási trendek változásának. A 2010-es években folyamatosan gondot okozott a létszám biztosítása, a rekrutáció hagyományos formái nem működtek. A növekvő tandíj, és a korábbi állami támogatás megszűnése (gyesen, gyeden lévők számára ingyenes felsőfokú szakirányú képzések) megnehezítette a képzés gazdaságos működését. A többségében pedagógus-jelentkezők számára komoly gond a képzés pénzügyi finanszírozása, munkahelyi támogatás nélkül pedig nehezen lehetséges vagy szinte lehetetlen a képzés elvégzése. A törvényes háttér sem kedvez a múzeumpedagógiai és vagy múzeumpedagógus képzés népszerűségének, mivel a jelenleg érvényben lévő rendelkezés értelmében a múzeumok pedagógiai végzettség nélkül is alkalmazhatnak szakembereket az általuk elvárt múzeumpedagógiai feladatok ellátására (11/2002. (IV. 13.) NKÖM rendelet). Múzeumi közművelődési szakember, népművelő, múzeumpedagógus munkakör betöltésének feltétele a rendelet alapján felsőfokú (főiskolai vagy egyetemi szintű) tanítói, tanári, művelődésszervezői (illetve szakirányú felsőfokú közművelődési, népművelői, közművelődési előadói) szakképzettség vagy egyéb felsőfokú végzettség mint pl.: felsőfokú kulturális menedzser szakképzettség.

Fontosnak ítéltük meg a képzés minőségi kritériumai között, hogy a résztvevők lehetőleg minél intenzívebben részt tudjanak venni a foglalkozásokon. A hiányzások csökkentése érdekében egy jelzőrendszert alakítottunk ki, biztosítva ezzel azt, hogy a foglalkozásokon mindig kellő számú hallgató legyen jelen. Az új jelentkezők megnyerését pedig egy új kommunikációs stratégiával oldottuk meg, amelynek kidolgozásában segítségünkre volt az ELTE PPK Kommunikációs Osztálya. A személyes megszólítás, a jó gyakorlatok bemutatása, a közösségi média bevonása feltehetően sokat segített abban, hogy újra sikerült optimalizálni a képzés létszámát. A kommunikációnkban építettünk a múzeumok, iskolák, tankerületek, alapítványok, régi és jelenlegi hallgatóink segítségére. Minden hasonló képzési forma jelentős szervezést és jó kommunikációt igényel, miután a gyakorló helyekkel és a múzeumi szakemberekkel folyamatos kapcsolatban kell állni, a hallgatók tájékoztatása a változó helyszínekről jelentős odafigyelést követel. Mindamellet szólni kell, hogy

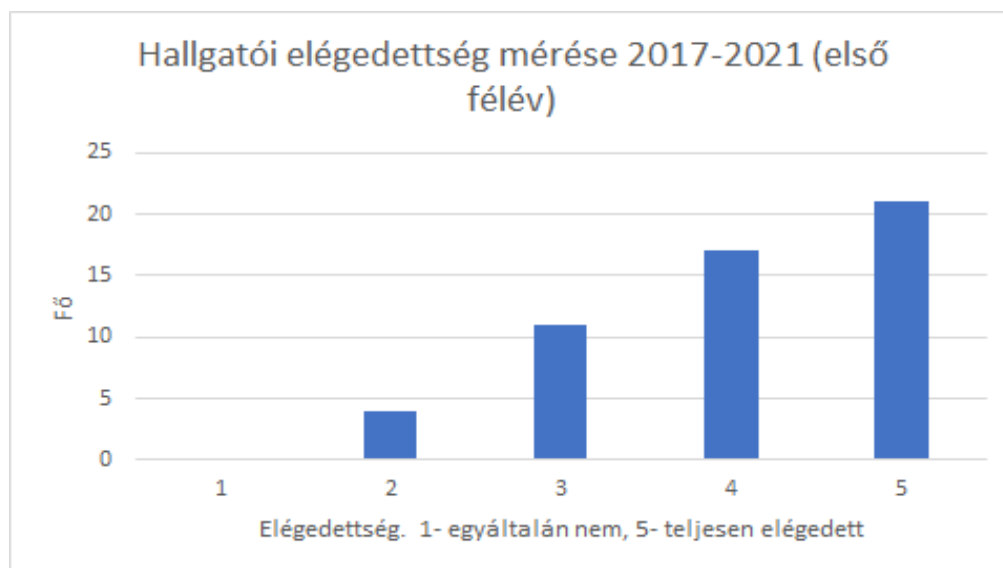
az országban több mint kilencven múzeumpedagógiai felsőfokú képzés létezik, és jelentősen nagy a kínálata az EU-projekteknek köszönhetően az ingyenes kurzusoknak is.

A megújított program számos kérdést vetett fel, amelyek továbbgondolásának napi aktualitása van. A nagyon gazdag hazai múzeumpedagógiai képzési palettán tudjuk-e, illetve hogyan tudjuk a megfelelő minőséget hozni? Hogyan lehet a gyors változásokra kellően dinamikus pedagógiai válaszokat adni? Mennyire sikerül intenzívebbé tenni az iskola és a múzeumok együttműködését? Meg tudjuk-e oldani azokat az anomáliákat (és hasonlókat), amit a pandémia okozott. A karantén alatt több hónapig zárva tartó múzeumok eddig soha nem látott intenzitással kínáltak online programokat, pedagógiai tartalmakat, ám ezek kihasználtsága – legalábbis az iskolák részéről elenyésző volt (MOKK, n.d.).

A képzés a hallgatói visszajelzések tükrében

A hallgatókkal 2017-től kezdve minden félév végén online, anonim formában kérdőívet töltöttünk ki az adott félév kurzusairól, tapasztalatairól, ahol véleményüket megoszthatják. Az oktatókkal két alkalommal fókuszcsoportos megbeszélést tartottunk, a 2. és a 4. szemeszter végén, és záróvizsgákat (2019, 2020) követően. A heti kapcsolattartás a hallgatókkal és az oktatókkal egyaránt folyamatos, így lehetőségünk van a reflexiók összegyűjtésére. A kérdőív három nagyobb témakört ölel fel, az egyik a tájékoztatással kapcsolatos kérdések, másik az órákra és harmadrészt a képzésre vonatkoznak². Az első ábrán, ami a hallgatói elégedettséget mutatja, a 2017-től kezdve egészen 2021 tavaszi félév végéig végzett felmérések összesített adatait láthatjuk.

1. ábra: Mennyire elégedettek a hallgatóink a múzeumpedagógiai képzéssel (N=35)

Forrás: Saját a kérdőíves kutatás, 2017-2021

² A kérdőíves vizsgálatot Kempf Katalin végezte és elemezte. Összesített adatok 2017 és 2021 közötti időszakról.

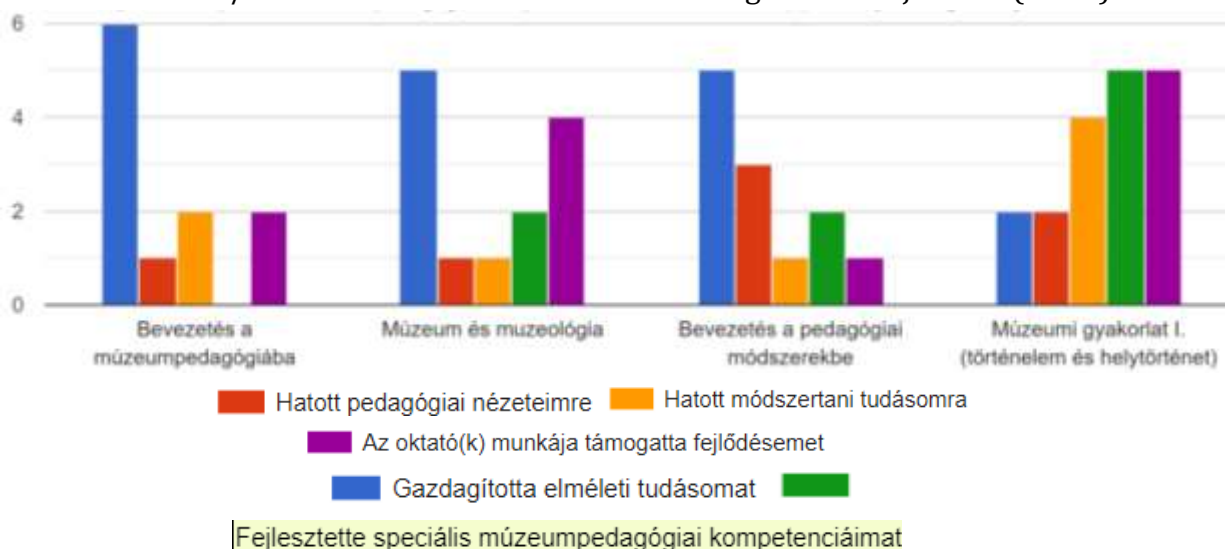
2. ábra: A hallgatók oktatással kapcsolatos tájékoztatása (N=23)

Forrás: Saját a kérdőíves kutatás, 2019-2020

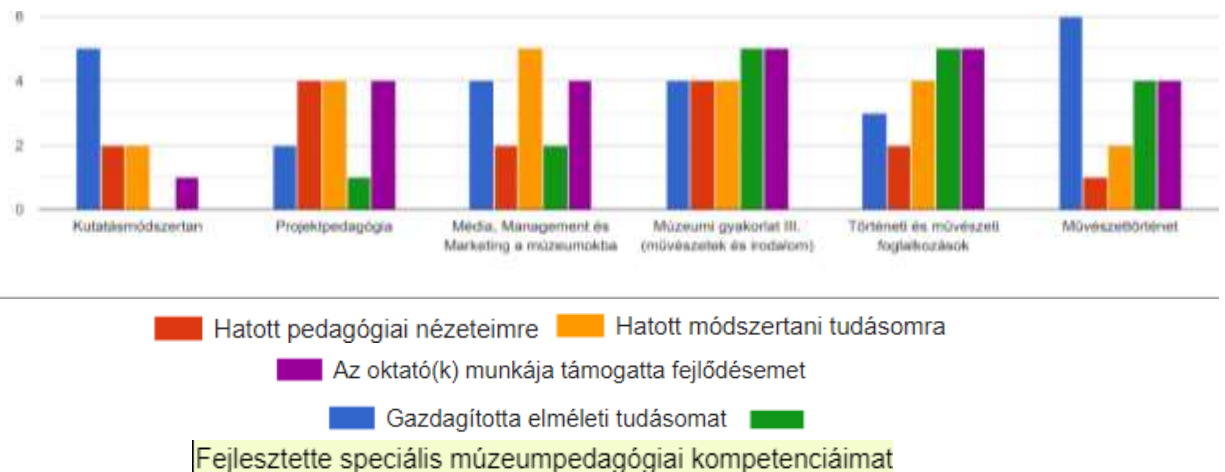
A hallgatók oktatással kapcsolatos tájékoztatására vonatkozó kérdésre 23 fő válaszolt, ami a teljes évfolyam volt 2019–2020-ban (2. sz. ábra). 17 fő teljesen elégedett az oktatással kapcsolatos tájékoztatással, 4 fő elégedett és 2 fő közepesen elégedett. Az oktatással kapcsolatos tájékoztatás alatt értjük, hogy mikor, melyik múzeumban, kivel lesz órája és a kurzus tematikájának megismerését. A következő, 3. és 4. számú ábrák az órákra vonatkozó visszajelzéseket mutatják be. A hallgatóknak 1-től 5-ös skálán kellett bejelölniük, hogyan gazdagította a képzés elméleti tudásukat, miként hatott pedagógiai nézeteikre. Kíváncsiak voltunk arra, hogy miként hatott a képzés a hallgatók módszertani tudására, fejlesztette-e speciális múzeumpedagógiai kompetenciájukat, valamint, hogy az oktató(k) munkája támogatta-e fejlődésüket. Jól látható az ábrákból (3. és 4. sz. ábra), hogy a tantermi órák elsősorban elméleti tudásukat gazdagították, míg a múzeumi gyakorlati tárgyak a szakmai fejlődésükhöz járultak hozzá.

3. ábra: A 2020/2021-es tanév első félév óráinak hallgatói visszajelzései (N=15)

Forrás: Saját a kérdőíves kutatás, 2021

4. ábra: A 2019/2020-as tanév első félév óráinak hallgatói visszajelzései (N=8)

Forrás: Saját a kérdőíves kutatás, 2020

A következőkben a hallgatói reflexiókból olvasható néhány, amelyek a kurzusokra vonatkoznak elsősorban:

- sok az elmélet, sokkal több gyakorlatra (pedagógiai foglalkozás tervezése, készítése) lenne szükség
- több pszichológia óra
- több szóbeli vizsga, sok beadandó
- az elmélet gyakorlati példákkal illusztrálása, segítség lehetne pl. az életkori sajátosságok tekintetében, miért xyz feladattípusokat alkalmazunk (idézve: a hallgatói kérdőívekből)

A hallgatók a képzéssel kapcsolatban a következő változásokat javasolták:

- 'más múzeumok' megismerése (kisebbek)
- szombati képzési nap
- helyszín megoldás: az elméleti órák az egyetemen legyenek, mert (a múzeumi helyszín elvonta a figyelmünket, azt vártuk, hogy majd megyünk a kiállításba);
- „sokkal több lehetőség legyen konkrét foglalkozásokon való megfigyelésre” (idézve: a hallgatói kérdőívekből)

A visszajelzések elemzése a következőkre mutatott rá: az óraszám csökkenése a hallgatók otthoni feladatainak növekedésével járt, valamint hiába növekedett a gyakorlati órák száma, a hallgatók mégis kevésnek érzik. Az egyes képzési területek csak részlegesen elégítik ki a non-formális tanulási lehetőségek hazai kínálatát (csak periférikusan jelennek meg olyan területek, mint zoopedagógia, kertek, arborétumok). Másik probléma, hogy az oktatók nehezen alkalmazkodnak a csökkenő óraszám által biztosított kerethez, de ezt 2020-ra sikerült kezelni, mert az oktatói reflexiókban már nem jelent meg.

A képzés elméleti és gyakorlati megvalósításához bevont partnerek (múzeumi oktatók) szoros és tartós együttműködését erősítették a képzés átalakítását, de a kialakult diskurzusok mellett számos feszültség is adódott, részben a részterületek közötti új arányok, illetve némely korábbi elem elhagyása miatt. Ugyanakkor a hallgatók inkább pozitívan ítélik meg az új képzési tartalmakat mint például: média, menedzsment és marketing a múzeumokban, kommunikáció a múzeumokban, iskola és múzeum és az egyéni szakmai gyakorlat.

Érdekes azt is megvizsgálni: Hogyan látják a hallgatók múzeumpedagógia jövőjét? Válaszaikban a következőket emelték ki: „misszió, tudás és élmény, látókörbővítés, érdeklődés felkeltés, szociális üzenet, hasznos tudás, a világ kitárása, gondolkodásra nevelés, válaszkeresés/válaszadás, hand’s on-élmény, tapasztalat”. Nehézségnek tekintik: az ismeretlen csoportot, a nehezen emészthető kiállítást, a motiválatlanságot, a tanulókat kísérő pedagógus empátiájának hiányát, az előítéleteket, érdeklődés hiányát, váratlan kihívásokat (átrendezett kiállítás, kommunikációs problémák, eszközök hiánya). Fontosnak tartják, hogy a képzésben kapjanak elegendő (több) információt a látogatók/tanulók életkori sajátosságairól, a hátrányos helyzetű, a speciális nevelési igényű tanulókról (BTM, SNI, fogyatékkal élők), játék- és drámapedagógiai módszerekről.³

Jövő (Összegzés)

A képzés (mikro szintjén) a jövő új feladatai között ki kell emelni a fejlesztendő kompetenciák közül a legújabb IKT ismeretét és alkalmazását, az online ismeretterjesztés (tanulás és tanítás) módszertani elsajátítását, a virtuális térhasználat kínálta új perspektíva sajátosságainak megtanulását. Emellett új és kiemelt feladat, hogy a fenntarthatóság szemlélete differenciáltan épüljön be a leendő múzeumi szakemberek gyakorlatába.

A sikeres képzés zálogának tartjuk partnereinkkel az együttműködés eddigi jól működő kereteinek bővítését. Erre jó lehetőség a közös kutatások és publikációk szervezése: az Országos Neveléstudományi Konferencián három alkalommal jelentkeztünk önálló szimpóziummal (2019, 2020, 2021), amelynek középpontjában a digitális múzeum és tanulás áll, illetve a múzeumok pandémiára adott válaszáinak tanulmányozása áll.⁴ Intézményes szinten (mezo szinten) erősíti a múzeumpedagógiai képzést, hogy az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolájában több kiváló múzeumpedagógus szerzett PhD-t. A jelenlegi doktoranduszok önálló (mini) kutatócsoportként közösen elemzik a kiválasztott múzeumok honlapjait, programkínálatát, a közösségi média szerepét. Nemzetközi szinten is sikerült a témát megismertetni (International Standing Conference for History of Education 2020, 2021; RSE folyóirat, 2020).

A múzeumpedagógiának hosszú távon szem előtt kell tartania az ICOM meghatározását, miszerint: „A múzeum a társadalom és annak fejlődése szolgálatában álló, a nyilvánosság számára nyitott, nonprofit, állandó intézmény, amely az emberiség és környezete tárgyi és szellemi örökségét megszerzi, megőrzi, kutatja, közvetíti és kiállítja – oktatás, nevelés és szórakozás céljából.” (ICOM, n.d.)

³ A 2019 tavaszi szemeszterében végzett hallgatók visszajelzéseit összegyűjtötte: Vincze Beatrix.

⁴ „Digitális múzeum, online kiállítások” 2020–2021 (kari konzorciumi kutatási pályázat, ELTE PPK NDI)

A múzeumpedagógia 21. századi megújulását a sokoldalú társadalmi felelősségvállásra kell építenie, valamint az információátadás demokratizálásával változó és változatos online tartalmak előállítására. Az online tartalmakban kiemelt szerepet kapnak az interaktivitások, a játékosság és a gamifikáció. A múzeumnak olyan edukatív és szórakoztató helyé kell válnia, amely képes biztosítani a különböző korosztályoknak a szórakozva tanulást, elősegíti a társadalmi különbségek lebontását, és egyenlő esély biztosítását (Saiki, 2010). A múzeumnak fontos szerepe van a társadalmi kohézió alakításában, az állampolgárság és az összetartozás érzése szempontjából. A jelenlegi pandémiás válság negatív hatása, hogy a múzeumok talán kevésbé lesznek fontosak, mert a prioritások kétségtelesen máshová tevődnek át. De mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a múzeumok ne kerüljenek hátrányba. Másrészt a múzeumok továbbra is vizsgálják és kombinálják az online és offline tevékenységeket, mert tudják, hogy fontos a kapcsolat humanizálása, és mindig előtérben áll az a küldetésük, hogy elősegítsék az oktatást és a tanítást. A múzeumok nemzetközi összefogása és együttműködése erősítheti meg (esetleg) elhalványuló szerepüket, amelyben segíthet olyan nemzetközi szervezet mint a Múzeumok Nemzetközi Tanácsa (ICOM), de mindenképpen szükséges az egyes tagállamok anyagi támogatásának növelése. A járvány miatt pillanatnyilag a múzeumok helyzete világszerte aggasztó. A múzeumok mint közös javak és mint a vitális ellenálló képesség lehetséges forrásai nélkülözhetetlenek a társadalmak számára, ezért a tagállamokat támogatni kell a múzeumi ágazatot segítő megfelelő intézkedések kidolgozásában, a kapacitásfejlesztésben és a digitális fejlesztésekben. A világ minden régióját meg kell célozni, különösen, ahol a múzeumi hálózat még mindig törekeny. A kultúrához és a múzeumokhoz való hozzáférés az emberiség jövője szempontjából kulcsfontosságú, ezért nélkülözhetetlen a globális párbeszéd folytatása (UNESCO, 2021. április).

Irodalomjegyzék

- Binkowski, A. (2009). *Museumspädagogik – Ein heterogener Wissenschaftsbereich*. Grin Verlag.
- Coombs, P. H. (1969). *Die Weltbildungskrise*. Ernst Klett Verlag.
- Commandeur, B., Kunz –Ott, H. & Schad, K. (Eds.) (2016). *Handbuch Museumspädagogik*. Kulturelle Bildung in Museen. Kessler Druk. https://kopaed.ciando.com/img/books/extract/3867369089_lp.pdf (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Davis, B. (1994): „Digital Museums,” *Aperture*. 136. 68–70.
- ELTE PPK Neveléstudományi Intézet (n.d.). Múzeumpedagógiai szaktanácsadó. <https://nevtud.ppk.elte.hu/content/a-kepzes-celja.t.13773?m=4689> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Fantoni, S. F., Stein, R., & Bowman, G. (2012). Exploring the relationship between visitor motivation and engagement in online museum audiences. *Museums and the Web 2012*. https://www.museum-sandtheweb.com/mw2012/papers/exploring_the_relationship_between_visitor_mot (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Fleming, D. (2019): Global Trends in Museums. *Museum International*, (71), 1-2. 106-113.
- Fűz, N. (2017). Iskolán kívüli színterek az általános iskolai oktatásban. *Magyar Pedagógia*. 117.(2), 197–220. DOI: 10.17670/MPed.2017.2.197 http://www.magyarpedagogia.hu/document/Fuz_MPed20172_.pdf (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Herring, S. C. (2010). Web Content Analysis: Expanding the Paradigm. In Hunsinger, J., Allen, M. & Klastrup, L. (Eds.), *The International Handbook of Internet Research*. (pp. 233–249) Springer Verlag.

- Hooper-Greenhill, E. (2004). Museum learners as active postmodernists: contextualizing constructivism. In Hooper-Greenhill, E. (Ed.), *The educational role of the museum* (pp. 67–72) Routledge Taylor&Francis Group.
- ICOM (n.d.). *Museum Definition*. <https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/museum-definition/> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- ICOM (2010). *General Conference*. <http://archives.icom.museum/general-conference2010.html> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- ICOM (2015). *Annual meeting*. <http://icom-oesterreich.at/news/icom-2015-annual-meetings-30th-advisory-committee-and-80th-general-assembly> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- ICOM (2020). *Report-Museums-and-COVID-19*. <https://icom.museum/wp-content/uploads/2020/05/Report-Museums-and-COVID-19.pdf> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- ICOM (2021). *Report Museums, museum professionals and COVID-19: third survey*. https://icom.museum/wp-content/uploads/2021/07/Museums-and-Covid-19_third-ICOM-report.pdf (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Kapp, K. M., & O'Driscoll, T. (2010): *Learning in 3D. Adding a New Dimension to Enterprise Learning and Collaboration*. San Francisco: Pfeiffer
- Kirschenbaum, M. G. (2010): „What is Digital Humanities and What's It Doing in English Departments?” *ADE Bulletin* 150. 55–61.
- Komenczi, B. (2013). *Elektronikus tanulási környezetek kutatásai*. Médiainformatikai Kiadványok.
- Koltai, Zs. (2007). A múzeumok élethosszig tartó tanulással kapcsolatos új feladatai, kihívásai és lehetőségei az amerikai szakirodalom és gyakorlat tükrében. *Tudásmenedzsment*, 8(2), 61–66. http://epa.oszk.hu/02700/02750/00019/pdf/EPA02750_tudasmenedzsment_2007_02_061-066.pdf
- Koltai, Zs. (2012). Innováció a múzeumpedagógiai elméletben és gyakorlatban. *Új Pedagógiai Szemle*, 62(9-10), 84–91. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/innovacio-a-muzeumpedagogiai-elméletben-es-gyakorlatban>
- Digitális Jólét Program (n.d.): *Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia (2017-2025)*. <https://digitalisjolet-program.hu/files/27/c4/27c41541fb75cfb0bfd4ceb02385fb4e.pdf> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Magyar, E. (1998). Gyermekek a múzeumban. *Új Pedagógiai Szemle*, 48(7-8), 246–248. <https://epa.oszk.hu/00000/00035/00018/1998-07-kf-Magyar-Gyermekek.html>
- MOKK (n.d.). *Zárva is nyitva! Megkérdeztük a pedagógusokat, hogy segíthetik a tanítást a zárva tartó múzeumok*. <https://mokk.skanzen.hu/20200401zarva-is-nyitva-megkerdeztuk-a-pedagogusokat,-hogyan-segithetik-a-tanitast-a-zarva-tarto-muzeumok> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Múcsarnok (n.d.-a). *Ez kit érdekel? Képzettársítások az iskoláról*. <http://mucsarnok.hu/kiallitasok/kiallitasok.php?mid=nZaqableSO5mZfdOEPnC7L> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Múcsarnok (n.d.-b). *Rejtett történetek. Az életreform-mozgalmak és a művészetek*. <http://mucsarnok.hu/ki-allitasok/kiallitasok.php?mid=YnYqFLjsiAaZrxnOyTDOIJ> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Ruttkay, Zs. & Bényei, J., (2017). QR kód helyett digitalis stratégia. In Ruttkay Zs. & German, K. (Eds). *Digitális Múzeum* (pp. 57–74). Múzeumi iránytű 12., MOME – MOKK. publication <https://mokk.skanzen.hu/muzeumi-iranytu-24> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Ruttkay, Zs. (2018). Digitális Múzeum – a MOME TechLab projektjeinek tükrében, *Digitális Bölcsészlet*, 1(1), 189–206. <https://doi.org/10.31400/dh-hun.2018.1.223> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Sinkó, I. (2009). Amikor tanteremmé változnak a múzeumok. Múzeumpedagógia Magyarországon és a nagyvilágban. *MúzeumCafé* 10. 3(2), 40–50. <http://muzeumcafe.hu/hu/amikor-tanteremme-valtoznak-muzeumok/> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Saiki, D. (2010). Interacting online: A content analysis of museum education websites. February 2010. *Journal of Learning Design*, 4(1). <http://dx.doi.org/10.5204/jld.v4i1.69> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
- Szu, A. (2020). *Online múzeumi tartalmak a digitális oktatás támogatására*. Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ. <https://mokk.skanzen.hu/20200401zarva-is-nyitva-megkerdeztuk-a-pedagogusokat,-hogyan-segithetik-a-tanitast-a-zarva-tarto-muzeumok> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)

Vidal, J. (2021). Pandemics: humans are the culprits. *The UNESCO Courier. Restoring biodiversity, reviving life*. 3, 1–56. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377988_eng (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)
UNESCO (2021. április). *UNESCO report: Museums around the World in the face of COVID-19*. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000376729_eng (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)

Törvények:

11/2002. (IV. 13.) NKÖM rendelet a muzeális intézményekben foglalkoztatottak szakmai munkaköreinek betöltéséhez szükséges képesítési feltételekről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0200011.NKM> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)

1997. évi CXL. törvény - a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről. Hatály: közlönyállapot (1997.XII.15.) <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700140.tv> (Letöltés dátuma: 2021.05.30.)

Mellékletek

1. sz. melléklet: A 2020/2021-es 1. évfolyam 1. félév hallgatói visszajelzések kérdőíve

10/5/21, 2:10 PM

Múzeumpedagógiai képzés visszajelzése 1. évfolyam (1. félév)

Múzeumpedagógiai képzés visszajelzése 1. évfolyam (1. félév)

*Kötelező

1. Kérlek, jelöld be, milyen iskolai végzettséged van! *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- óvőképző főiskolát végzett
 tanítóképző főiskolát végzett
 tanárképző főiskolát végzett
 gyógypedagógiai főiskolát végzett
 Egyéb: _____

Tájékoztatóval kapcsolatos kérdések

2. Az oktatással kapcsolatos tájékoztatás megfelelő. *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- 1 2 3 4 5
egyáltalán nem ért egyet   teljes mértékben egyet ért

3. Az oktatásszervezővel való kapcsolattartás folyamatos és kielégítő. *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- 1 2 3 4 5
egyáltalán nem ért egyet   teljes mértékben egyet ért

10/5/21, 2:10 PM

Múzeumpedagógiai képzés visszajelzése 1. évfolyam (1. félév)

4. A hallgatók kérdéseikre, problémáikra időben történik a válaszadás *
Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
egyáltalán nem ért egyet	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben egyet ért

5. Általában elégedett vagyok a képzéssel.
Soronként csak egy oválist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
egyáltalán nem ért egyet	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben egyet ért

Órákra vonatkozó visszajelzés. Kérek 1-5-ig tartó skálán értékelni!

1: egyáltalán nem , 5:teljes mértékben

6. *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

	Gazdagította elméleti tudásomat	Hatott pedagógiai nézeteimre	Hatott módszertani tudásomra	Fejlesztette speciális múzeumpedagógiai kompetenciáimat	Az oktató(k) munkája támogatta fejlődésemet
Bevezetés a múzeumpedagógiába	☐	☐	☐	☐	☐
Múzeum és muzeológia	☐	☐	☐	☐	☐
Bevezetés a pedagógiai módszerekbe	☐	☐	☐	☐	☐
Múzeumi gyakorlat I. (történelem és helytörténet)	☐	☐	☐	☐	☐

10/5/21, 2:10 PM

Múzeumpedagógiai képzés visszajelzése 1. évfolyam (1. félév)

7. Amit a képzéstől előre vártam *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

megkaptam

nem kaptam meg

Egyéb: _____

8. Amit a képzésben feltétlenül megtartanék... *

_____

9. Amit a képzésben feltétlenül elhagynék... *

_____

10. Ami a képzésben a leginkább tetszett, amit tanultam.... *

_____

11. Ami a képzésben a legkevésbé tetszett... *

_____

Javaslatok

12. Egyéni javaslatok megfogalmazása (szervezésre, helyszínre, órákra, oktatókra) *

2. sz. melléklet: A 2019/2020-as 2. évfolyam 1. félév hallgatói visszajelzések kérdőíve

10/5/21, 2:13 PM

Múzeumpedagógiai képzés visszajelzése 2. évfolyam (1. félév)

Múzeumpedagógiai képzés visszajelzése 2. évfolyam (1. félév)

*Kötelező

1. Kérlek, jelöld be, milyen iskolai végzettséged van! *

Soronként csak egy ovállist jelöljön be.

- óvóképző főiskolát végzett
 tanítóképző főiskolát végzett
 tanárképző főiskolát végzett
 gyógypedagógiai főiskolát végzett
 egyetemet végzett
 Egyéb: _____

Tájékoztatással kapcsolatos kérdések

2. Az oktatással kapcsolatos tájékoztatás megfelelő. *

Soronként csak egy ovállist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
egyáltalán nem ért egyet	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben egyet ért

3. Az oktatásszervezővel való kapcsolattartás folyamatos és kielégítő. *

Soronként csak egy ovállist jelöljön be.

	1	2	3	4	5	
egyáltalán nem ért egyet	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben egyet ért

10/5/21, 2:13 PM

Múzeumpedagógiai képzés visszajelzése 2. évfolyam (1. félév)

4. A hallgatók kérdéseikre, problémáikra időben történik a válaszadás *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5	
egyáltalán nem ért egyet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben egyet ért					

5. Általában elégedett vagyok a képzéssel.

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

1	2	3	4	5	
egyáltalán nem ért egyet ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben egyet ért					

Órákra vonatkozó visszajelzés. Kérek 1-5-ig tartó skálán értékeld!

1: egyáltalán nem, 5: teljes mértékben

6. *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

	Gazdagította elméleti tudásomat	Hatott pedagógiai nézeteimre	Hatott módszertani tudásomra	Fejlesztette speciális múzeumpedagógiai kompetenciáimat	Az oktató(k) munkája támogatta fejlődésemet
Kutatásmódszertan	☐	☐	☐	☐	☐
Projektpedagógia	☐	☐	☐	☐	☐
Média, Management és Marketing a múzeumokban	☐	☐	☐	☐	☐
Múzeumi gyakorlat III. (művészetek és irodalom)	☐	☐	☐	☐	☐
Történelmi és művészeti foglalkozások	☐	☐	☐	☐	☐
Művészettörténet	☐	☐	☐	☐	☐

A képzésre vonatkozó kérdések

7. Amit a képzéstől előre vártam *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- megkaptam
 nem kaptam meg
 Egyéb: _____

8. Amit a képzésben feltétlenül megtartanék... *

_____

9. Amit a képzésben feltétlenül elhagynék... *

_____

10. Ami a képzésben a leginkább tetszett, amit tanultam.... *

_____

11. Ami a képzésben a legkevésbé tetszett... *

_____

Javaslatok

12. Egyéni javaslatok megfogalmazása (szervezésre, helyszínrre, órákra, oktatókra) *